

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2010
FORFATTER:	Helle Juhl
TITEL:	Gule ærter med tilbehør – en rejse tilbage i Kolding Garderforenings historie.
KORT RESUME:	Garderforeningens historie fra oprettelsen i 1904, redegørelse for formænd og prominente medlemmer.

GULE ÆRTER MED TILBEHØR

– en rejse tilbage i Kolding Garderforenings historie

AF HELLE JUHL

Respekten for kongehus, fædreland og fane er garderforeningernes idéhistoriske treenighed, men uden mad og drikke duer helten som bekendt ikke, og en rejse tilbage i Garderforeningen for Kolding og Omegns historie rummer foruden de royalistiske og forsvarsrelaterede aktiviteter også en kulinarisk oplevelse af maskulint tilsnit. For en sand garder er til gule ærter med tilbehør.

Når min svigerfar en gang om året gjorde sig klar til den årlige generalforsamling i Garderforeningen for Kolding og Omegn, var det med en særlig glans i øjnene ved tanken om det efterfølgende traktement, bestående af gule ærter med tilbehør og pandekager til dessert. Svigerfar er død, men det er Garderforeningen og dens traditioner så langt fra. Foreningen har med sine 106 år for længst overlevet gennemsnitlig garderlevetid – selv om en enkelt af dens nulevende medlemmer har opnået 70 års tegn for trofast medlemskab – og skønt medlemstallet falder, er der stadig masser af liv i de gamle gardere, som medlemmerne uanset alder kalder sig.

Som andre sociale og samfundsbærende interessefællesskaber har Garderforeningen for Kolding og Omegn gennemlevet op- og nedture. Krige, kriser og skiftende politiske strømninger kan som Broby-Johansens kjolesømskonjunkturer læses ud af forhandlingsprotokollerne, men ærterne, snapsen og pande-

kagerne lader sig ikke påvirke nævneværdigt af storpolitik, rationeringskort og peace and love-bevægelser. Gamle gardere ændrer nøddigt ved traditionerne.

Og så alligevel. For i 1917 giver man afkald på den yndede sommerudflugt med damper på Lillebælt til fordel for en simpel fodtur til Elvighøj. Ganske vist med "ledsagende Markendervogn" og en vogn til at "age Damerne", men unægtelig lidt af en retræte. Første verdenskrig har sin pris.

Den er heller ikke langt væk, krigen. Garderforeningen i Kolding fødes nemlig i et andet Danmark end i dag. Søndag den 4. august 1904, hvor foreningen stiftes – som den sjette i kongeriget – går grænsen kun få kilometer syd for byen. Sønderjylland har siden nederlaget i 1864 hørt under det kejserlige Tyskland. Dette omtales ikke specifikt i protokollen, men dukker dog af disen ved bestyrelsens valg af Hotel Kronborg som foreningens faste mødested.

Hotellet med det patriotiske navn lå for enden af Jernbanegade i den bygning, der i dag rummer Pit Stop. Placeringen var også på anden vis belejlig, for med sin nærhed til banegården var det nemt for de medlemmer, der kom med tog fra Vamdrup og Lunderskov at spadsere til sammenkomsterne. Desuden var Kronborg i forvejen mødested for De danske Vaabenbrødre. Her var man blandt ligesindede.

Hotel Kronborg med soldater og deres børn opstillet foran, 1923.

Initiativet til foreningen kom fra en lille kreds af gamle gardere i Kolding. Hvem fremgår ikke af mødereferatet, men mon ikke der har været et vist personsammenfald med det fem-mandsudvalg, der får i opdrag at lave udkast til love forud for den konstituerende generalforsamling. Til udvalget udpeges "Kjøbmand Fischer-Nielsen, Maler Carl Jensen jr., Skrædder Albinus Hansen, Proprietær Hans Petersen og Møller N. Madsen". Foreningens formål skal ifølge de 23 forsamlede, som hver indskyder 1 kr. i foreningen, være at "samle saavidt muligt alle forhenværende Gardere for at vedligeholde det gamle kammeratlige Forhold og ved Hjælp af de eventuelt opspa-

rede Midler at hjælpe trængende Kammerater, deres Enker og Børn samt dyrke Selskabelighed".

VETERANEN FRA 1864

Ved generalforsamlingen møder 26 deltagere op og vælger en bestyrelse bestående af møller N. Madsen, købmand Fischer-Nielsen, skrædder Albinus Hansen, maler Carl Jensen jr., møller Carl Nielsen, proprietær Hans Petersen, farver P. Boesen samt suppleanterne landpost N. Sørensen (S. Bjært) og proprietær Skou (Tved). Til revisorer vælges fabrikant Winkler og stukkatør Carl Nielsen.

Efter generalforsamlingen konstituerer bestyrelsen sig med Albinus Hansen som formand. Han er ikke selv til stede – formentlig på grund af sygdom – men mon ikke valget af ham giver et fingerpeg om, hvem der især har været aktiv bag foreningens oprettelse. Og nok så afgørende er Albinus Hansen både Dannebrogsmænd og veteran fra krigen 1864!

Han er da også manden, som trækker det store læs i de første år af foreningens levetid, hvor det går trægt med medlemstilslutningen. Garderbevægelsen, der indledes i 1885 med oprettelsen af Garderforeningen i København, har endnu ikke rigtigt fodfæste ude i landet. Før århundredskiftet er der kun tre gardereforeninger i landet. Nederlaget ved Dybbøl svider dybt i folkesjælen, og soldaterforeningerne begrænser sig til enkelte veteranforeninger, herunder Vaabenbrødrene, for deltagere i de to slesvigske krige 1848-1850 og 1864.

Efter århundredskiftet er det, som om nederlagets åg letter, og især frem mod første verdenskrig ekspanderer garderbevægelsen.

Kolding Garderforenings bestyrelse ca. 1910. I midten sidder formanden Albinus Hansen. I anden række nr. 2 fra venstre står Th. Fischer-Nielsen, som var formand for foreningen 1922-1928 og borgmester i Kolding 1925-30. Foto Georg Burcharth.

Alene i 1909 oprettes seks garderforeninger rundt om i landet. En væsentlig faktor er uden tvivl Den Kongelige Livgardes 250 års jubilæum i 1908, som bliver det første store fælles foretagende for garderforeningerne, med deltagelse af 4.000 gamle gardere.

I årene forud for jubilæet drøfter man sammenslutning af den på det tidspunkt halvsnes foreninger i landet, og allerede i Koldingforeningens første leveår modtager bestyrelsen henvendelse fra Århus-foreningen om sammenslutning. Ved generalforsamlingen et par uger senere besluttet det dog at takke nej til forslaget af økonomiske årsager. Man ved, hvad man har, men ikke hvad man får.

Ellers står det første år i foreningens levetid mest i fejringens tegn med indvielsesfest i oktober 1904 – hvor formanden desværre må melde afbud på grund af sygdom – vinterfest med "Hr. Skuespiller Simonsen" som underholder og fejring af kong Chr. 9.s fødselsdag i april. Her er Albinus Hansen omsider med skønt "endnu Reconvalescent efter sin lange Sygdom".

Herefter kommer der mere gang i aktiviteterne. I de følgende år udvides repertoiret med en årlig sommerudflugt, andespil, og foreningen er en af de første til at arrangere de senere så traditionsrige riffelskydninger. I 1906 skænker en kreds af foreningens damer

foreningen en fane. Den indvies på Kolding Rådhus, hvor borgmester Schjørring og våbenbrødrenes formand, fabrikant Jens Jensen, slår søm i for henholdsvis kongen og fædrelandet, mens Albinus Hansen slår det sidste søm i for fanen. Dagen afsluttes på Kronborg med "animeret Fællesspisning afsluttet med et Bal".

Medlemmerne modtager også et emblem hver, gardernes særmærke 'Rex og Krone', som de er pligtige til at bære ved alle sammenkomster. Det kniber dog med disciplinen, for ved generalforsamlingen i 1910 vedtager man at opkræve "en Mulkt på 25 øre af hvert Medlem, der ved festlige Lejligheder møder uden Emblem". Så kan de lære det.

KONGETROEN

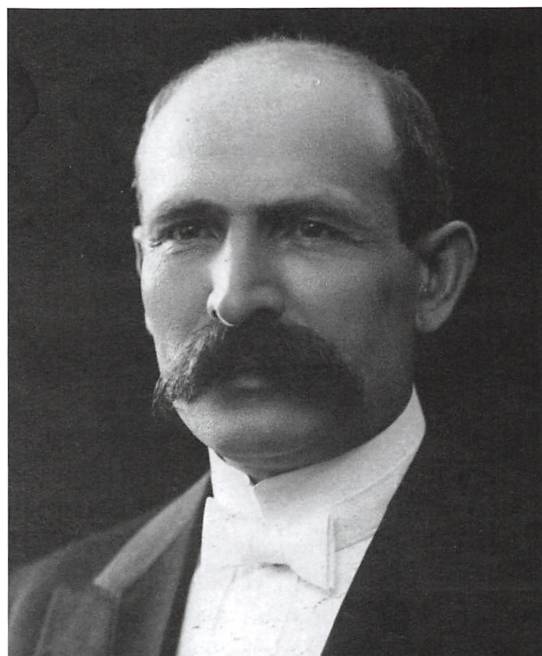
Troskaben over for kongen og kongehuset er essentiel. Ikke blot fejres kongens fødselsdag obligatorisk, man tager også del ved dødsfald i kongehuset. Da Chr. 9. dør i januar 1906, aflyses årets selskabelige højdepunkt, vinterfesten, og foreningen sender en smuk palmedekoration til 25 kr. til majestætens bære. Ikke desto mindre bliver der råd til at afholde vinterfesten i marts efter en passende sørgetid.

Fire år senere, da prinsesse Marie dør, skilinger man igen sammen for at bidrage til en sølvkrans til hendes bære, men det falder ikke i god jord hos ægtefællen, søofficeren prins Valdemar, som returnerer pengene. Måske som en understregning af den fritænkende prinsesses ukonventionelle stil og sociale engagement. Hun, der oprettede spisehuse for gamle og sørgede for logi til gamle sømænd og sømandsenker, var næppe til sølvkransen i det hinsidige.

Næste kongelige dødsfald, Frederik 8.s i 1912, er til gengæld ikke nævnt med en stavelse i protokollen. Om det er en forglemmelse, er ikke til at sige, men nu var Frederik ikke just militærmand, og omstændighederne ved hans død – et hjerteanfald midt i Hamburgs forlystelseskvarter – en moralsk nød at knække for det officielle Danmark. Måske har gardereforeningerne slet ikke markeret hans begravelse, eller også har bestyrelsen i Kolding valgt at tie en sådan væk i referatet.

KRIG OG POLITISK URO

1912 er også året, hvor Albinus Hansen går af som formand og efterfølges af fabrikant Søren

Tekstilfabrikant Søren Winkler, formand for Gardereforeningen 1912-1922.

Harald Otto Grau i garderuniform, 1915.

Winkler. For sin pionérindsats udnævnes den gamle skrædder til æresmedlem. Garderforeningen tæller på det tidspunkt omkring 50 medlemmer.

Winklers formandskab bliver præget af verdenskrigen og de efterfølgende års politiske uro. Det går bl.a. ud over de populære skydninger. Få dage efter krigsudbruddet beslutter bestyrelsen at annullere en planlagt skydning senere i måneden, og i 1916 vedta-

ger man "paa Grund af Forholdene" at erstatte den årlige præmieskydning med riffel med en salonskydning på Christiansminde. Vorsicht, bitte... krigen er tæt på.

Ikke desto mindre er der stor medlemssøgning i krigsårene. Fra 1914 til 1916 vokser medlemstallet fra 52 til 83 mand, og der kommer flere kulturelle arrangementer, foredrag, oplæsninger og musikalsk underholdning, med deltagelse af damerne. Men nu har de også fået ligestilling ved stemmeurnerne.

Våbenhvilen i november 1918 fører ikke som krigsudbruddet til et ekstraordinært bestyrelsesmøde, men i februar 1919 skinner krigens efterdønninger igennem. "Paa Grund af de vanskelige Forhold, specielt 11 Lukningen", vedtages det nemlig at udsætte den planlagte vinterfest. De vanskelige forhold er Statslånskrisen, hvor den radikale regering Zahle tørner sammen med Venstre og Konservative, indtil Chr. 10. griber ind. Desuden raser Den spanske Syge, som koster mange unges liv. Ved generalforsamlingen i april må formanden da også konstatere, at foreningens væsentligste aktivitet i vinterens løb har været at stå fanevagt ved fire begravelser i medlemskredsen.

1920 bliver lige så broget. I februar aflyses vinterfesten på grund af politiets forbud mod "Dans o. l. i offentlige Lokaler", og langfredag den 2. april mødes bestyrelsen hjemme hos formanden, da et medlem har anmodet om ekstraordinær generalforsamling. Årsagen er Påskekrisen, udløst af det sønderjyske grænsespørgsmål, men med dybereliggende rod i uenighed mellem opposition og regering om den økonomiske politik. Palmesøndag fyrer kongen regeringen, hvilket udløser store demonstrationer og trussel om generalstrejke.

Bestyrelsen vælger dog at stille sagen i bero, og det skulle vise sig som en klog beslutning, for kongen bøjer sig, og påskemorgen kommer det til et forlig med udskrivelse af nyvalg. Sabelraslen ebber ud.

Til gengæld mønstres alle mand, da kongen om sommeren rider over den gamle grænse for at fejre genforeningen med Sønderjylland. Medlemmerne kører kl. 06 med ekstratog fra Kolding Sydbanegård til Taps, hvorfra de marcherer til festpladsen, så de kan vise kongen og hans sønner ære, når de rider over grænsen. Herefter marcheres til en forfriskning i Christiansfeld og retur til Taps, hvor toget kører dem hjem til frokost i Kolding og efterfølgende middag i Marielund. En konditionskrævende dag!

MELLEMKRIGSÅR

De følgende år er ikke noget at råbe hurra for. Samfundsøkonomien såvel som foreningens skranter. Da De danske Garderforeningers præsident, kammerherre Boeck dør i 1921, betaler formand Winkler selv rejsen over til jordefærden i København, og året efter ser man sig igen nødsaget til at aflyse vinterfesten på grund af tidernes ugunst med "Spansk Syge, almindelig Depression, Prisfald, Lock-out- og Strejkevarsler osv."

Trætheden viser sig også i bestyrelsen, hvor tre ud af fire medlemmer, herunder Winkler, ikke ønsker genvalg ved generalforsamlingen i 1922. En af de nyvalgte, senere borgmester Th. Fischer-Nielsen, bliver ny formand, og

Kolding Garderforening på udflugt med fanen, 1917. Foto: Bøilesen.

Winkler udnævnes ligesom sin forgænger til æresmedlem.

I de følgende år vinder kaffebordet indpas i foreningen, og sommerudflugterne begrænser sig til småture i omegnen med medbragte madkurve. Til gengæld er der kommet gang i skydningerne oven på krigsårenes nedtoning af denne aktivitet, og nu er der tale om ”rigtige” skydninger med magasingeværer.

I sidste halvdel af årtiet lysner økonomien, og nu kan man desuden øjne 25-års jubilæet i 1929. Allerede tre år før begynder man at opkræve ekstrakontingent for at finansiere festlighederne og få råd til at reparere den efterhånden noget slidte fane. Jubilæet bliver da også festligt med uddeling af otte 25-års tegn, sange og taler.

Festen holdes på Hotel Kolding, og menuen står på suppe m. boller, laks i mayonnaise, lammesteg m. kompot og salat, is m. jordbær og kaffe. Der tales for kongen, fædrelandet, flaget, gæsterne, Livgarden og til slut for damerne, og ved ’ordet frit’ finder yderligere ni (!) anledning til at tage ordet. Det hele styres af kriminaloverbetjent Carl Fasting, som året før har overtaget formandsposten.

Det er på sådanne dage man glemmer nogle af hverdagens trakasserier. For dem undgår foreningen selvfølgelig heller ikke. På et tidspunkt må bestyrelsen sende en skriftlig anmærkning til et medlem, da der er tilgået oplysning om, at den pågældende ”paa forskellig Maade har modarbejdet Foreningen ved at fremkomme med urigtige Udtalelser angaaende Foreningens Sammenkomster”.

Det er heller ikke sjovt, da Carl Jensen, en af stifterne, skriftligt kritiserer foreningen for ikke at have deltaget med fane i en gammel garders begravelse. Af svaret fremgår det, at

man har set sig nødsaget til at slette det pågældende medlem tre år forinden som følge af kontingentrestance.

Så er det sjovere, da man i januar 1931 ved vinterfesten kan præsentere en flot fanefod – smedet af fire gardersabler og med kvaster i de fire kompagnifarver – som foreningen har fået fra Tøjhuset. Foden er i brug den dag i dag.

Resten af 1930’erne præges af depressionen. I 1933 er voksende kontingentrestancer oppe at vende, og ved generalforsamlingen i april 1934 beslutter man at oprette en fond til at understøtte værdigt trængende medlemmer eller disses enker og børn, når disse ”uden egen Skyld er kommen i Trang”. Fundatsmidlerne skaffes ved frivillige bidrag, lotteri m.v. Og som om året ikke er nedslående nok, udbryster der polioepidemi, så fejringen af kongens fødselsdag den 26. september må aflyses. 1935 er ikke meget bedre. Foreningens ”pecuniære Tilstand” tillader ikke at sende fanebæreren til København for at fejre modtagelsen af det nygifte kronprinsepar. Man nøjles med at sende fanen. Tiderne er trange.

KRIG IGEN

Tyskernes besættelse af Danmark er lige så chokerende for de gamle gardere som alle andre. Den første generalforsamling efter besættelsen indledes med, at Fasting siger nogle mindeord om faldne danske soldater den 9. april. Mødet slutter med en personlig beretning fra en af de tjenstgørende gardere, der var med til at forsvare Amalienborg på besættelsesdagen. En beretning, som ifølge referatet viste, ”at det ikke er de Danske Soldaters Skyld, at det gik, som det gik”.

Nok så interessant er omtalen af det forløbne års aktiviteter. Her noteres det, at bestyrelsen "havde anset det for rigtigst ikke at festligholde Kongens Fødselsdag (den 26. september 1939 – red.) på grund af Krigsbegivenhederne." Men siden er 'ikke' streget ud med en anden type blæk og ordene 'paa grund' erstattet med 'paa trods'. Eftersom der ikke er nogen omtale af festens forløb tidligere i protokollen, kunne det ligne en senere rettelse – måske for at undgå beskyldninger om, at foreningen ikke levede op til kongetroskaben i den første anspændte tid efter krigsudbruddet 1. september.

Om det forholder sig sådan, er ikke til at opklare, da alle involverede er døde, men man forstår sagtens motivet. Der har været gjort flittigt brug af retteblæk i besættelsens efterspil, og manglende afholdelse af kongens fødselsdag er i den sammenhæng en mikrodråbe i det store hav af retteblæk. Havde det ikke trådt så tydeligt frem, ville artiklens forfatter næppe være studset over oplysningen.

I løbet af krigen skrumper aktiviteterne ind. Først og fremmest går besættelsesmagtens tilstedeværelse ud over skydningerne, der igen må afvikles som salonskydning. Men når man ikke kan skyde med skarpt, kan man ty til åndens våben. I efteråret 1941 investerer foreningen i 50 Kongesangbøger.

Besættelsen giver også økonomiske problemer. Medlemmerne svigter arrangementerne med underskud til følge. På generalforsamlingen i 1944 opfordrer Fasting "alle Kammerater om i den kommende svære Tid for vort Land at slutte op om Kolding Garderforening, saa Foreningen atter kan folde sig helt ud, den Dag Freden atter kommer til os".

FRED – MEN UNGDOMSOPRØR

Freden kommer 12 måneder senere, men fredssommelig bliver den ikke for de gamle gardere, for den første generalforsamling i befrielsessommeren ender i kaos og en bestyrelse, der kollektivt udvandrer!

Det er, som altid ved revolutioner, de unge medlemmer, der ønsker forandring. Anledningen er et forslag om højere kontingent, men diskussionen drejer hurtigt over på foreningens kultur. "En Snobforening, hvor man kun kan møde i Kjole og Hvidt eller Smoking" kalder nogle af de unge den. Trods diri-

Eskild Wind i engelsk militærtjeneste, men med gardermærket i huen, 1945.

gentens forsøg på at dæmpe gemytterne, føler bestyrelsen sig så desavoueret, at den forlader generalforsamlingen, der derefter ikke længere er beslutningsdygtig. Det skal her indskydes, at bestyrelsen ikke er fuldtallig. Formanden, Carl Fasting, og et andet medlem, Tage Kristiansen, mangler.

Før balladen har man været igennem et andet følelsesladet, men tidstypisk punkt: nedsettelsen af en såkaldt Æresret. Den skal undersøge ”eventuelle Forhold vedrørende nogle af Garderforeningens Medlemmers Holdning og Optræden under den tyske Besættelse, Forhold der maa undersøges til Bunds og stemples som udansk og uforenelig med en gammel Garders Ære”. Æresretten kan dog først blive en realitet efter valg af ny bestyrelse.

Det sker på en ekstraordinær generalforsamling få uger senere. Igen er diskussionen livlig, men luften bliver tilsyneladende renset, for Carl Fasting, der nu er til stede, genvælges med akklamation. Der kommer dog nye navne ind på flere poster, herunder en del yngre medlemmer. Æresretten vælges uden for bestyrelsens midte og tæller fem medlemmer, heriblandt farvermester Walther Jensen, som senere skulle blive formand i en lang periode af efterkrigstiden.

Udkommet af rettens indsats hører man ikke mere til. Dog melder et enkelt medlem sig i slutningen af 1945 ud af foreningen ”efter at have været interneret”.

SOM RISENGRØD UDEN KANEL

”Undomsoprøret” har sikkert givet anledning til knurren blandt ældre medlemmer, men netop de unge gardere – vokset op i mellem-

krigsårene – tilfører i de følgende årtier foreningen ny vitalitet. En af dem er den 92-årige proprietær i Binderup, Erik Bogh, i dag foreningens alderspræsident. For ham ville et liv uden Kolding Garderforening være som risengrød uden kanel – spiseligt men fadt. Han har været med i mere end 70 år og deltaget i årgangsparaden på eksercerpladsen ved Rosenborg Slot 40 gange.

– Havde jeg kræfter i benene til det endnu, gjorde jeg det igen. Sidst var i 2007, da var vi kun to tilbage fra kompagniet, fortæller Erik Bogh, som i november 2009 modtog 70 års tegnet.

Erik Bogh blev indkaldt til Den kongelige Livgarde i maj 1938. Det gjorde han sammen med 300 andre, som blev fordelt på to kompagnier på henholdsvis Jægersborg Kaserne og Sandholmløjren. Han husker tydeligt dagen.

– Jeg rejste til København med en god ven, der også havde meldt sig til Livgarden. Vi håbede på at komme i samme kompagni, men han havnede på Jægersborg, jeg i Sandholm. Til gengæld traf jeg så mange andre, der blev livslange kammerater.

Erik Bogh kunne godt have forestillet sig en levevej i forsvaret.

– Dengang var det sådan, at rekrutter med studentereksamen automatisk blev sendt til officersuddannelsen på Kronborg. Det gibbede lidt i mig, da de blev hevet frem i geleddet. Jeg ville gerne have været i deres sko. Jeg blev også opfordret til at søge ind, men gjorde det ikke. Jeg skulle jo hjem og være landmand.

Jeg har siden ofte tænkt på, hvordan det ville have været at gøre karriere i Livgarden. Det var i hvert fald et sted, jeg trivedes, og jeg

tænker med glæde tilbage på de steder, jeg har gået vagt: Amalienborg, Fredensborg, Rosenborg, Sorgenfri og Christiansborg.

Engang stod jeg vagt i Drabantsalen på Christiansborg, da Chr. 10. var på slottet. Det trak længe ud, og pludselig dejsede jeg om. Man skulle huske at lægge vægten på tæerne af hensyn til blodcirkulationen, men det har jeg nok glemt. Heldigvis var jeg på benene igen, da kongen kom. Da han så os, udbrød han: Nej, står De der endnu!

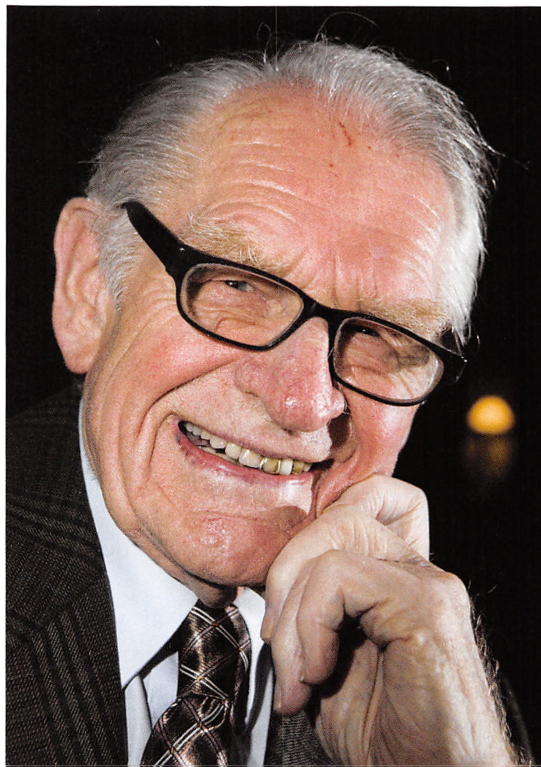
I SIKRINGSSTYRKEN

Erik Bogh blev hjemsendt i begyndelsen af 1939, men måtte snart efter tilbage til København på grund af optakten til anden verdenskrig.

– Først til en tre måneders genindkaldelse på Jægersborg Kaserne og igen, da Hitler gik ind i Polen. Telefonen ringede 1. september tidligt om morgenen: jeg skulle omgående begive mig til Frederiksberg Slot. Det blev dog sen aften, før jeg ankom, for jeg skulle først aflevere en hest i Kolding, som vores gård skulle stille til rådighed for forsvaret på grund af den ekstraordinære situation. Men der var ikke noget med at få en seng til næste morgen. Nej, op på en lastvogn og videre til Karlebo, hvor sikringsstyrken blev indkvarteret.

KAMMERATSKABET

De næste 14 dage afventede sikringsstyrken nærmere ordrer fra regeringen og forberedte sig på eventuel krig, men blev sendt hjem igen. Med fuld udrustning i tilfælde af en ny tilspidset situation. Den kom som bekendt 9. april året efter, men var forbi, før Erik Bogh

Erik Bogh, 92 år og med i Garderforeningen siden 1939. Foto: Nils Rosenvold.

og de andre i sikringsstyrken nåede at blive alarmeret. Siden har hans tilknytning til garderlivet udfoldet sig gennem Kolding Garderforening, som han meldte sig ind i straks efter værnepligten.

– Primært på grund af kammeratskabet. Vi var en flok jævnaldrende landmænd og gardere, som hurtigt blev en sammentømret flok. Først som ungarle, siden som familiefædre. Nogle af de bedste minder er de mange sommerfester, vi på skift holdt hos hinanden, hvor vi kunne være 60 mennesker – mænd, koner og børn, der mødtes til leg, underhold-

ning og spisning på gårdene. Alle kom med mad til det fælles bord, og så blev der ellers tumlet på græsset.

DEN ÅRLIGE 'TUR I BYEN'

Årgangsparaden ved Rosenborg første søndag i maj var dog en udpræget herretradition. Altid indledt med en bid brød i Grøften i Tivoli aftenen før og 'en tur i byen' bagefter.

Livgardens jubilæer har Erik Bogh også deltaget i. Første gang ved 300 års jubilæet i 1958, sidste gang i juli 2008. Fem fra hans årgang var ved den lejlighed mødt op ved Rosenborg, men Erik Bogh var den eneste, som også deltog i gallafesten for 8.500 deltagere i Bella Centret.

Nu er det alt sammen ved at være slut. Ikke medlemskabet, for det har han tænkt sig at gå i graven med, men aktiviteterne melder han pas til.

– Helbredet er ikke til det mere, og desuden er den flok gamle gardere, jeg tilhørte, væk. Klike kunne man nok kalde os. Vi var lidt for meget klike, kan jeg se i dag, og måske derfor er tilslutningen blandt yngre medlemmer af foreningen ikke helt den samme. Det beklager jeg.

De yngre gardere, også i min egen familie, er nok medlemmer af foreningen, men kommer der ikke så trofast, som vi gjorde. De har så meget andet, der tager deres tid. Men måske det vender, nu hvor mange unge gardere er i Afghanistan sammen. Det fylder meget i mine tanker. Tænk, hvad de bliver udsat for, og hvad de ser? Det er lige forfærdeligt, hver gang en af dem falder, og jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvad der får dem til at melde sig. Vi andre passede på kongefamilien

og Danmark. Det var enkelt. Afghanistan – det havde vi slet ikke kunnet forestille os.

NU "DAGLIG PAAKLÆDNING"

I Erik Boghs tid har garderforeningen haft fire formænd. Walther Jensen afløser Carl Fasting i 1946 og er formand frem til 1972, hvor købmand Preben Toustrup-Andersen tager over. Under Walther Jensens formandskab topper medlemstallet. Ved hans afgang i 1979 tæller garderforeningen ikke færre end 262 medlemmer, og i flere tilfælde støder man på både far og søn som medlemmer af samme forening.

Det er også i den periode, de gule ærter cementeres som foreningens kulinariske varemærke. Afvekslende med den næsten lige så populære kogte torsk. Maden er og bliver et trækplaster for foreningen, som nu har aflagt kjole og hvidt til fordel for mere uformel "daglig Paaklædning". Kammeratskabet dyrkes om sommeren især på skydebanen i Komarbuskene, og om vinteren underholder man sig med bankospil, foredrag, kegleaftener, virksomhedsbesøg og i ny og næ en garderrevy.

Ved 50-års jubilæet i 1954 er foreningen vært for repræsentantskabsmødet i De danske Garderforeninger, som afholdes i Ridder salen på Koldinghus. Et stort arrangement med procession gennem byen, fest på Industriforeningen og udflugter i omegnen. Arrangementet får fyldig omtale i den lokale presse, som konstaterer, at aldrig har interessen for garderbevægelsen været større. Landet over strømmer det ind med nye medlemmer, men verden holder jo også vejret i kold krig og atomfrygt.

March gennem byen i anledning af Kolding Garderforenings 50 års jubilæum i 1954.

Det kan dog ikke overskygge forventningen til Den kongelige danske Livgardes 300 års jubilæum i 1958. Tilslutningen er så stor, at bestyrelsen lejer hele Hotel Nørrevold til at huse Koldings deltagere. I alt tager 140 mand turen til København, og den 10.000 mand store parade gennem hovedstadens gader indvarsler så at sige de optimistiske 1960-ere.

ROYALT ÆRESMEDLEM

I 1967 får Garderforeningen royalt islæt, da Grev Ingolf fra godset Egeland melder sig ind.

Her hænger, lige inden for døren i hallen, den blå blazer med gardernål og en stribe medaljer over brystlommen. Altid beredt, som manden selv.

70-årige Grev Ingolf har fra første dag været et dedikeret medlem, hvilket da også har udløst både æresmedlemskab og hæderstegn. En tillid og anerkendelse, som han kvitterer for ved troligt at møde op til de unge værnepligtiges "Blå Fest"-arrangementer samt ved andre repræsentative lejligheder, hvor han kan støtte garderbevægelsen.

– Jeg er ikke for ingenting ud af officersfamilie. Far var både garder og søofficer, og

Grev Ingolf uddeler faner på Valdemarsdagen i 1968. Foto: P. Thastum.

min bror er søofficer. Selv er jeg major af reserven og havde rådighedspligt, til jeg fyldte 60. Jeg har kun haft gode oplevelser i mine mange år som garder, siger Grev Ingolf, der i 1962-1964 uddannede sig til premierløjtnant i Den Kongelige Livgarde. Ved den lejlighed meldte han sig i Nordre Birk Garderforening i Lyngby. Et medlemskab han har bevaret, selv om han senere flyttede til Egeland.

“DU SKAL MED”

Nyetableret og endnu ungkarl havde Grev Ingolf nok at gøre på den 186 ha store ejen-

dom, så der skulle et velment puf til, før han meldte sig i Kolding Garderforening.

– Skovrider Ramsing, som jeg kendte fra min tid som landvæsenselev på Mejlgård Gods, sagde: ”Du skal med, det er en god måde at lære nogle mennesker at kende”. Og det holdt stik. Via Garderforeningen fik jeg opbygget et socialt netværk, som holder den dag i dag. At være gammel garder er en videreførelse af det gode og tætte kammeratskab, man har i Livgarden. Vel at mærke med mennesker fra alle lag og med vidt forskellig baggrund. Det har jeg altid sat pris på.

Derfor opfordrer jeg også altid unge gardere til at melde sig ind, men det kniber desværre. Konkurrencen fra alle de andre tilbud i samfundet og de unge familiers livsmønster er stor. Måske vores deltagelse i Afghanistan og andre af verdens brændpunkter kommer til at gøre en forskel. Det må tiden vise.

DE STØRSTE OFRE

Afghanistan og unge gardere er et emne, som ligger greven meget på sinde.

– Vi er den af de danske styrker, der har bragt de største ofre. 13 faldne og 20 sårede, mange med meget alvorlige handicaps til følge. Det gør ondt, hver eneste gang jeg hører om nye tab. Jeg deltager, når nye garderhold sendes ud fra Oksbøllejren, og selv om jeg ikke kender dem personligt, betyder det noget at have stået ansigt til ansigt med dem. Særligt husker jeg, da fire i en pansret mandskabsvogn kørte på en vejsidebombe og omkom. I øvrigt få dage efter kronprinsens besøg i lejren.

Det er godt, at foreningen De Blå Baretter, som er for alle veteraner udsendt i FN-regi,

har støttetilbud til soldater og pårørende. Det har vi i gardereforeningerne en forpligtelse til at bakke op om, lyder det fra æresmedlemmet.

Selv om Grev Ingolfs egen soldatertid ikke bød på samme udfordringer, var den ikke udramatisk. Som rekrut oplevede han Cuba-krisen, og han blev genindkaldt, da Sovjetunionen i 1968 gik ind i Prag. Det er minder som disse, Grev Ingolf deler med sine garderkammerater, men også skydninger, foredrag og virksomhedsbesøg deltager han gerne i. Selv om han er gået ind i den fjerde alder, kan garderkammerater i Kolding og resten af lan-

Grev Ingolf, æresmedlem af Kolding Gardereforening, rykker gerne ud i både unge og ældre garderes sag, altid iført den blå blazer med gardertegn og medaljer. Foto: Niels Weber Pedersen.

det regne med hans nærvær så tit, som den repræsentationstætte kalender tillader det. Blazeren i hallen får ikke lov at samle støv.

ANDRE TIDER

I 1972, samme år som kronprinsesse Margrethe bliver regent og danskerne stemmer sig ind i EF, overtager købmand Preben Toustrup-Andersen formandsposten i Kolding Gardereforening. Han tilhører "de unge" og har været med til at gøre skydningerne til et stort aktiv. Nu dyster man ikke kun i eget lag og med naboforeningerne, Toustrup-Andersen er med til at stifte Trekantskydningerne mellem gardereforeningerne i København, Odense og Kolding og er selv en af foreningens dygtigste skytter.

Han bliver dog formand i en tid, hvor forsvarsviljen, både politisk og i folkesjælen, humper. Det er 68'erne, der sætter dagsordenen, hvad man kan læse i den årlige nytårshilsen fra De danske Gardereforeningers daværende præsident, oberstløjtnant Kield Brockenhuus-Schack. I 1969 skriver han: "Atter ser det ud til, at der er blevet politisk splid om vort forsvar, og mørkt tegner sig de vilkår, hvorunder det skal røgte sin opgave, at give vore unge kammerater en så forsvarlig uddannelse, at de i givet fald kan forsvare vor frihed".

Toustrup-Andersen tager allerede året efter sin tiltræden initiativ til et garderstævne for foreningerne i det sydlige Jylland og Fyn på Koldinghus. Fra samme område samler han også gardere til den opulære varieté Sans Souci på Industriforeningen.

Til gengæld blegner skydningerne. De er flyttet til en bane i Munkensdam – som følger

Parole i Staldgården ved Garderforeningens 90 års jubilæum i 1994. Foto: Jonas Ahlstrøm.

af en uheldig episode med et løbsk projektil gennem et parcelhusvindue i Bramdrupdam, der i disse år vokser eksplosivt – men selv om Trekantsskydningerne fortsætter, følger ånden fra Komarksbuskene ikke rigtigt med.

75 års jubilæet i 1979 bliver også mindre pompøst end det foregående, men der møder dog 140 til fest på Hotel Skamlingsbanken, hvor to gardere i blå galla tager imod. Det mest synlige, eller snarere hørlige, udtryk for jubilæet er en stor og meget velbesøgt koncert i Kongreshallen med Den kongelige Livgardes Musikkorps. Der er stuvende fuldt med 1300 tilhørere. Niels Weber Pedersen, Gar-

derforeningens nuværende formand, trækker et stort læs for at få koncerten arrangeret, som kræver sponsorhjælp fra både kommune og det lokale erhvervsliv.

Mønstringer, kammeratskabsaftener, bankospil og generalforsamling foregår i disse år på Staldgården ved Koldinghus, som er ved at genopstå i forbindelse med arkitektparret Exners omfattende restaurering.

NY FORMANDSSTIL

Toustrup-Andersen står i spidsen for Kolding Garderforening lige så længe som sin forgænger, nemlig 26 år. Han afløses af Niels Weber

Pedersen, der vælges på generalforsamlingen i marts 1998. Han tager som noget af det første initiativ til at lodde medlemsbehovet ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse, og han foreslår desuden at arrangere en ”mandeaften med madlavning”. Garderne skal nu selv til kødgryderne!

Der bliver i det hele taget løftet på øjenbrynene af den nye formandsstil hos nogle af bestyrelsesmedlemmerne, og på et tidspunkt indkalder et medlem, uden formandens viden, til et ekstraordinært bestyrelsesmøde. Hvilket fører til en gennemgang af foreningens struktur og en revidering af de efterhånden noget støvede vedtægter.

Det er i det hele taget en idérig formand, der fører garderforeningen ind i det 21. århundrede. Webers veludviklede sponsorgén smitter hurtigt på foreningsaktiviteterne, som får mere udadrettet karakter. Kolding Garderforening tager således initiativ til at sende gaver og julehilsner til udstationerede gardere i verdens brændpunkter. Noget der giver genlyd både i Livgarden og De danske Garderforeninger. Sidstnævnte sætter også pris på, at foreningen i Kolding er flittig med salg af annoncer til Garderbladet.

De værnepligtiges Blå Fest-tradition efter endt rekruttid bliver også en stor opgave for Garderforeningen. Festerne holdes ofte i Kolding, på Hotel Comwell, og foreningen støtter både økonomisk og praktisk samt sørger for, at deres familier også får en stor oplevelse ud af dagen – der i øvrigt er kendt for at lægge beslag på de fleste af byens frisørsaloner, når de unge garderes ledsagere skal have hår og makeup til at matche gallakjolerne.

Formandens musikalske interesse – og egen baggrund i Livgardens Musikkorps – smitter

af på foreningens arrangementer, f.eks. med Glenn Miller Orchestra på Kolding Teater i 2003. Han bliver også selv noget ved musikken, da han året efter bliver udnævnt til eksternt bestyrelsesmedlem i Livgardens Musikkorps.

Men ellers er 2004 jo det store jubilæumsår, hvor Garderforeningen for Kolding og Omegn fylder 100 år. Det skal selvfølgelig fejres på alle tangenter, og bliver det. Kolding udpeges som værtsby for årets repræsentantskabsmøde i De danske Garderforeninger, og bestyrelsen sætter et flot program sammen for de tre dage, som mødet strækker sig over. Livgardens Musikkorps giver koncert sammen

Blå Fest. De unge gardere marcherer op mod Koldinghus. Foto: Niels Weber Pedersen, 2009.

med Ria Jones og Kurt Ravn, og ved festmiddagen deltager ikke færre end 279 gæster.

Da det er selve Den Kongelige Livgardes tur til at fejre 350 års jubilæum i 2008, kvitterer man da også for Koldingforeningens ildhu og engagement med en march gennem byen.

FREMTIDEN

Og hvor står Garderforeningen i Kolding så anno 2010, hvor medlemstallet ligger på 175 gamle gardere. Hvilke udfordringer byder fremtiden på. Her får formanden, Niels Weber Pedersen, de sidste linjer:

– Forhåbentlig bliver der fremover ikke kun vilje til at videreføre Garderforeningen med dens nuværende aktiviteter, men også at udvikle foreningen. I den sammenhæng ville det være meget velkomment med kvindelige medlemmer. I dag er der jo også kvindelige gardere, og de er så småt begyndt at markere sig i garderforeninger andre steder i landet.

Jeg håber selvfølgelig også, at vore udadrettede opgaver, og her tænker jeg især på de Blå Fester, julegaverne til udstationerede gardere og lignende, må fortsætte. Vi har nydt godt af stor velvilje fra Jubilæumsfonden af 12.8.1973, og det skal der lyde en stor tak for.

Niels Weber Pedersen fotograferet sammen med dronning Margrethe og chefen for Den kongelige Livgarde, oberst kammerherre Lasse Harkjær i forbindelse med afsløringen af Bjørn Nørgaards minde-monument for de faldne på Høvelte Kaserne. Harkjær ville gerne præsentere dronningen for en af garderbevægelsens vigtige støtter. Foto: pressechef Christine Dahl.